

1 שנינו במשנה: **פּר בְּהֵן מְשֻׁנָּה וּפְר עֵדָה כּו'** עומדים, פר המשיח
 2 קודם לפר העדה בכל מעשיו.
 3 מבררת הגמרא: **מָנָא הֲנֵי מִילֵי**, שפר המשיח קודם לפר העדה.
 4 מבארת הגמרא: לומדים זאת ממה דתנו רבנן בברייתא. נאמר
 5 במקרא לגבי עשיית פר העדה (ויקרא טו כא) **'וְשָׂרְף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרְף**
 6 **אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן**, דהיינו שצריך לשורפו בשם שנשרף פרו של
 7 הכהן המשיח. ולבארה יש לתמוה, הרי כבר נאמר בפסוק שלפניו
 8 (שם ד ט) **'וְעִשָּׂה לְפָר כַּאֲשֶׁר עִשָּׂה לְפָר הַחֲטָאת**, דהיינו, שיש לנהוג
 9 בפר העדה כפי שנעשה בפר הכהן המשיח, ואם כן, **מָה תִּלְמֹד לְאֹמֶר**
 10 **'וְשָׂרְף אוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרְף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן**. אלא בהכרח כוונת
 11 הכתוב היא ללמד ש**יִהְיֶה** הפר ה**רִאשׁוֹן** – פר הכהן המשיח, קודם
 12 **לְפָר הָעֵדָה כָּכָל מַעֲשָׂיו** – בכל ענייני הקרבנות, שאם עומדים שניהם
 13 להקרבה, יש להקדים את פרו של הכהן המשיח שיהא ראשון בכל
 14 מעשיו.
 15 הגמרא מביאה ברייתא המפרשת את סדר הקדימה בכמה קרבנות:
 16 **תְּנוּ רַבְּנָן**, אם היו **פָּר הַבְּהֵן הַמְּשִׁיחַ וּפְר הָעֵדָה עוֹמְדִים** להיקרב,
 17 הדין הוא ש**פָּר הַבְּהֵן הַמְּשִׁיחַ** קודם ל**פָּר הָעֵדָה כָּכָל מַעֲשָׂיו**. וטעם
 18 הדבר הוא, ה**וֹאֲלִיל** ו**הַכְּהֵן הַמְּשִׁיחַ** הוא ה**מְכַפֵּר** על העדה, במה
 19 שהוא מקריב את הפר שהם מביאים לכפרה, ו**אֵילוֹ הָעֵדָה** היא
 20 **מְתַכַּפֶּרֶת** בקרבן זה, **דִּין הוּא** – הדין נותן ש**יִקְרִיב הַמְכַפֵּר לְמַתְכַּפֵּר**
 21 – שיקריב קרבנו של הכהן המשיח קודם קרבן העדה, כדי שיכפר
 22 עליהם לאחר שנתכפר לו עוונות. ו**כֵּן הוּא** (ו-המקרא) **אֹמֵר** בעבודת
 23 יום הכיפורים (ויקרא טו יז), **'וְכִפֵּר כַּעֲדוֹ וְכַעֲדוֹ בֵּיתוֹ וְכַעֲדוֹ כָּל קַהֲל**
 24 **יִשְׂרָאֵל**, שתחילה מכפר הכהן גדול על עצמו, ורק אחר כך מכפר על
 25 ביתו ועל כל קהל ישראל.
 26 **פָּר הָעֵלֶם דָּבָר שֶׁל צְבוּר**, דהיינו פר העדה, והוא קרבן חטאת
 27 שמביאים אותו על הוראת טעות של בית דין, ששגגו הציבור ועשו
 28 על פיהם באחת מכל מצוות התורה, קודם בהקרבתו ל**פָּר שֶׁל**
 29 **עֲבֹדַת פּוֹכְבִּים** – פר לעולה שבא על הוראת טעות של בית דין,
 30 ששגגו הציבור ועשו על פיהם בענייני עבודה זרה.
 31 מבררת הגמרא: **מָאִי מַעֲמָא** – מדוע יש להקדים את הפר הבא על
 32 שאר מצוות לפר הבא על איסור עבודה זרה. מבארת הגמרא: משום
 33 **דְּהָא** – הפר הבא על כל המצוות, הוא קרבן **חֲטָאת**, ו**הָאִי** – הפר
 34 הבא על איסור עבודה זרה, הוא קרבן **עוֹלָה**, והדין הוא שקרבן
 35 חטאת קודם לקרבן עולה. ו**תְּנַיִנָא** – וכן שנינו בברייתא, נאמר במקרא
 36 (ויקרא ט ח) העוסק בקרבן 'עולה ויורד', לגבי אדם המביא שתי תורים
 37 או שני בני יונה, אחד לחטאת ואחד לעולה, **'וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר**
 38 **לְחֲטָאת רִאשׁוֹנָה**, דהיינו, שיש להקריב תחילה את התור או בן
 39 היונה המיועד לקרבן חטאת, ורק לאחר מכן את משנהו העשוי
 40 לעולה. ולבארה יש לתמוה, **מָה תִּלְמֹד לְאֹמֶר** – מה מלמדנו הכתוב
 41 בזה, אם בא ל**לְמֹד שְׁתֵּיהֶם הַחֲטָאת רִאשׁוֹנָה**, הרי **כֵּךְ נֵאֱמָר** (שם ה
 42 ו) **וְאֵת הַשְּׂנִי יַעֲשֶׂה עוֹלָה כַּמִּשְׁפָּט**, ויש ללמוד מכך שהקרבן
 43 הראשון חטאת הוא. **אֵלָּא זֶה בְּנֵה אֵב** – מקרא זה נכתב כדי ללמד
 44 לשאר מקומות ב'בנין אבי', ש**יִהְיֶה כָּל חֲטָאת** – כל קרבן חטאת,
 45 **קוֹדְמוֹת לְעוֹלוֹת** – לקרבן עולה ה**בָּאִים עִמָּהֶם** להקרבה. ו**וְכִימָא לִן**
 46 – וכלל הוא בידינו, **דְּאִפִּילוּ חֲטָאת הָעוֹף** קודמת להקרבה **לְעוֹלוֹת**
 47 **בְּהֵמָה**, אף על פי שקרבן בהמה חשוב יותר מקרבן עוף. ומאחר
 48 והחטאת קודמת בכל מקום לעולה, לפיכך יש להקדים את הפר הבא
 49 על שאר המצוות שהוא קרבן חטאת, לפר הבא על עבודה זרה שהוא
 50 קרבן עולה.
 51 הברייתא ממשיכה לפרש את סדר דיני הקדימה בקרבנות: **פָּר העדה**
 52 **הבא לעולה על עון עֲבֹדַת פּוֹכְבִּים**, קודם ל**שְׁעִיר העדה הבא עמו**
 53 **לחטאת על עון עֲבֹדַת פּוֹכְבִּים**.
 54 מקשה הגמרא: **אִמָּא** – מדוע הפר קודם לשעיר, הרי **הָאִי** – השעיר,
 55 בא לקרבן **חֲטָאת**, ו**הָאִי** – הפר, בא לקרבן **עוֹלָה**, וכלל הוא בידינו
 56 שהחטאת קודמת לעולה בכל מקום.
 57 מתרצת הגמרא: **אֲמַרִי בְּמַעֲרָבָא** – אמרו בארץ ישראל **מְשִׁמִּיה**
 58 **דְּרָבָא בַר מְרִי**, שטעם הדבר שכאן אין החטאת קודמת לעולה הוא
 59 משום ש**חֲטָאת עֲבֹדַת פּוֹכְבִּים** נכתבה בתורה כשהיא **חֲסִירָא**

60 (ו-חסירה) את האות **אָלָף**, שהרי **וְשִׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת בְּתִיב**
 61 (במדבר טו כד), כדי ללמדנו שכאן העולה קודמת לחטאת.
 62 תירוץ נוסף מביאה הגמרא: **רָבָא אָמַר**, טעם הדבר שאין מקדימים
 63 כאן את החטאת לעולה, משום ש'**בְּמִשְׁפָּטָא בְּתִיב בִּיה** – נאמר
 64 בכתוב שיש לעשות את הפר הבא על עבודת כוכבים 'כמשפט', והיינו
 65 שיש לעשותו כפי הסדר הכתוב במקרא, ומאחר והכתוב מקדים את
 66 הפר לשעיר, יש ללמוד שהקרבנות קודמת להקרבת השעיר.
 67 הברייתא ממשיכה למנות את סדר הקרבנות: **שְׁעִיר העדה הבא**
 68 **לחטאת על עון עֲבֹדַת פּוֹכְבִּים**, קודם ל**שְׁעִיר החטאת של הנשיא**
 69 – המלך. מבררת הגמרא: **מָאִי מַעֲמָא** – מה הוא טעמו של דבר.
 70 ומבארת: משום ד**הָאִי** – שעיר עבודת כוכבים, הוא קרבן **צְבוּר**, ו**הָאִי**
 71 – שעיר הנשיא, הוא קרבן **יְחִיד**, וציבור קודם ליחיד, ואפילו למלך.
 72 **שְׁעִיר חטאת של נשיא** קודם ל**שְׁעִיר עִזִּים הבאה לקרבן חטאת של**
 73 **יְחִיד**. מבררת הגמרא: **מָאִי מַעֲמָא**. ומבארת: לפי ש**הָאִי** – השעיר,
 74 הוא קרבן של **מְלָךְ**, ו**הָאִי** – שעירת העִזִּים, היא קרבן של ה**דְּרִיזְמָא**,
 75 ומלך קודם להדיוט.
 76 **שְׁעִיר עִזִּים הבאה לקרבן חטאת של יְחִיד קוֹדְמַת לְכַבְּשַׁת חטאת**
 77 **של יְחִיד**. דהיינו, שאם באו שני אנשים להקריב קרבן חטאת, אחד
 78 הביא כבשה והשני הביא שעירה, יש להקדים ולהקריב את השעירה
 79 קודם לכבשה.
 80 מקשה הגמרא: ו**הָא תְּנַיִנָא** בברייתא שב**כַּבְּשַׁת יְחִיד קוֹדְמַת לְשְׁעִירַת**
 81 **עִזִּים של יְחִיד**. מתרצת הגמרא: **אָמַר אֲבִי, תְּנַיִנָא הִיא** – יש בענין
 82 זה מחלוקת תנאים, **מַר כֵּכָר** – אחד מן התנאים סובר ש**שְׁעִירַת**
 83 **עֲדִיפָא** מכבשה, **שֶׁכֵּן נִתְרַבְתָּה אֲצֵל עֲבֹדַת פּוֹכְבִּים בְּיַחֲד**. כלומר,
 84 אף על פי שהיחיד מביא לקרבן חטאת כבשה או שעירה, מכל מקום
 85 על חטא עבודה זרה אין מביאים אלא שעירה. ויש ללמוד מכך
 86 שהשעירה עדיפה על הכבשה. ו**מַר כֵּכָר** – והתנא השני סובר,
 87 שה**כַּבְּשָׁה עֲדִיפָא** מן השעירה, **שֶׁכֵּן נִתְרַבְתָּה בְּאֵלֶיהָ** – לפי
 88 שמקטירים אף את אימורי האליה (ו-הזנב) שבכבשה, ואילו בשעירת
 89 עִזִּים אין מקטירים את אימורי האליה.
 90 ה**עוֹמֵר** (ו-מנחת העומר) קודם ל**כַּבְּשַׁת הָבָא עִמּוֹ לקרבן**, וכן **שְׁתֵּי**
 91 **הַלֶּחֶם הבאים בחג השבועות קוֹדְמִים לְכַבְּשִׁים הַבָּאִים עִמָּהֶם**
 92 לקרבן. ו**זֶה תְּקַלֵּל**, כל דָּבָר הָבָא בְּגִין לְיוֹם – בגלל חובת היום, כמו
 93 העומר ושתי הלחם, קודם ל**דָּבָר הָבָא בְּגִין לְחֵם** – בגלל הלחם, כדי
 94 שלא יבוא לבדו בלא קרבן, כמו הכבש הבא בגלל העומר, וכבשי
 95 העצרת הבאים בשביל שתי הלחם, ולפיכך יש להקדים את העומר
 96 ושתי הלחם לכבשים הבאים עמהם.

משנה

97 מאחר ונתבאר במשנה לעיל (יג) דיני קדימה של קרבנות, מפרשת
 98 המשנה עתה באילו דברים קודם האיש לאשה, ובאילו דברים
 99 קודמת האשה לאיש.
 100 ה**אִישׁ קוֹדֵם לְאִשָּׁה לְהַתְּיֹת**, דהיינו, בכל מקום שבו יש סכנת נפשות
 101 לאיש ולאשה, יש להקדים ולהעדיף את הצלת האיש על פני הצלת
 102 האשה. וכן צריך להקדים את האיש לענין **הַשֵּׁב אֲבָדָה** – שאם מצא
 103 אבידה של איש ושל אשה, יש להקדים את השבת אבידת האיש על
 104 פני אבידת האשה. ו**הָאִשָּׁה קוֹדְמַת לְאִישׁ לְכַסוֹת** – אם עומדים
 105 לפניו איש ואשה הזקוקים לבגד לכסות את גופם, עליו להקדים וליתן
 106 לאשה. וכן קודמת האשה לאיש לענין **הַלְוִיָּה מִבֵּית הַשָּׂבִי** – שאם
 107 שניהם שבוים יש להקדים ולפדות את האשה, מפני שיש לחוש
 108 שיעשו בה עבירה, ותהא בושתה מרובה. אמנם **בְּזִמְנֵי שְׁשִׁינְהֵם**
 109 **עוֹמְדִים בְּקַלְקֵלָה**, כלומר, במקום שיש לחוש שיעשו עבירה אף
 110 באיש, דהיינו, שהשובים אותו חשודים על משכב זכור, בזה **הָאִישׁ**
 111 **קוֹדֵם לְאִשָּׁה להיפדות**, מכיון שבאופן כזה בושתו של האיש מרובה
 112 משל האשה.
 113

גמרא

114 הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בסדר הקדימה של פדיון מבית
 115 השבי: **תְּנוּ רַבְּנָן**, אדם ש**הִנִּיחַ הוּא וְרַבּוֹ פְּשָׁבִי**, ויש בידו ממון
 116 המשך בעמוד קמו

1 כדי לפדות את אחד מהם, אזי הוא קודם לרבו, כלומר, יש לו לפדות
2 את עצמו קודם שפודה את רבו, ורבו קודם לאביו. ואם היתה אמו
3 עמהם בשבי, אזי אמו קודמת לבולם, אפילו לו עצמו, מפני שיש
4 חשש שיעברו בה עבירה, ותהא בושטה מרובה.

5 עתה מפרשת הברייתא סדר הקדימה והחשיבות בכלל ישראל: חכם
6 קודם אפילו למלך ישראל, לפי שחכם שמת אין לנו ביוצא בו -
7 אין לנו אדם אחר כמותו, שאין כל ישראל ראויים לחכמה, ואילו
8 מלך ישראל שמת ניתן להמליך תחתיו כל אדם מישראל, שהרי כל
9 ישראל ראויים הם למלכות.

10 מלך קודם לכהן גדול, שנאמר (מלכים א' א לז) ויאמר המלך (אליהם)
11 [להם] קחו עמכם (או מ) את עבדי אדוניכם וגו' והרכבתם את
12 שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אתו אל גחון. דהיינו,
13 בשעה שחפץ דוד שימשו את שלמה למלך, קרא לצדוק הכהן
14 הגדול ונתן הנביא ובניהו בן יהוידע, ואמר להם שיקחו עמהם מעבדי
15 אדוניהם, כלומר, מעבדיו. ומאחר וכינה דוד המלך את עצמו
16 כ'אדוניהם' של הכהן הגדול והנביא, יש ללמוד שהמלך חשוב מהם.
17 בהן גדול קודם לנביא, שנאמר (שם א לז) וימשה אותו שם צדוק
18 הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל, ומאחר ובאמירה זו הקדים דוד
19 המלך את צדוק הכהן הגדול לנתן הנביא, יש ללמוד מכך שהכהן
20 הגדול חשוב מן הנביא. ומביאה הברייתא ראייה נוספת לכך, ואומר
21 (זכריה ח ג) שמעו נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך וגו', הקדים
22 הכתוב את יהושע הכהן הגדול לרעי' שהיו נביאים, ומכאן שהכהן
23 הגדול חשוב מן הנביא. ומנו שיהיו רעוי נביאים, וכול - שאם
24 הדימויות היו, תלמוד לומר בהמשך הפסוק כי אנשי מופת המה/
25 ואין מופת אלא נביא, שנאמר (דברים יג ב) ונתן אליך אות או
26 מופת, ומכאן שהיו רעוי נביאים, ואף על פי כן הקדימו הכתוב, לפי
27 שחשוב הוא מהם.

28 כהן גדול המשוה בשמן המשחה קודם לכהן גדול המרובה בכנדים.
29 כהן גדול המרובה בכנדים קודם למשיח שעבר מחמת קריו - כהן
30 גדול שנטמא בטומאת קרי ועבר מכהונתו, ועתיד הוא לשוב אליה
31 לכשיטהר. כהן משיח שעבר מכהונתו מחמת קריו קודם לכהן גדול
32 שעבר מכהונתו מחמת מומו - משום שאירע בו מום, ואין הוא עתיד
33 לשוב לכהונתו. כהן גדול שעבר מחמת מומו קודם לכהן משיח
34 מלחמה - כהן שנמשח לצורך המלחמה, להשמיע בפני היוצאים
35 למלחמה את הדברים הכתובים בתורה. כהן משיח מלחמה קודם
36 לסגן - לסגנו של הכהן הגדול, הממונה לצורך כך שאם תארע
37 תקלה לכהן הגדול ישמש הוא תחתיו. הסגן קודם לאמרכל. מבררת
38 הגמרא: מאי - מה הוא האמרכל. מבארת הגמרא: אמר רב חסדא,
39 'אמרכל' הוא נוטריקון של התיבות של אמר פולא', כלומר, הממונה
40 על הכל. אמרכל קודם לזבד - הממונה על האוצרות שבמקדש.
41 הזבד קודם לראש משמר - כהן שהיה ראש לכל המשמר. ראש
42 המשמר קודם לראש בית אב - כהן שהיה ממונה על בית אב אחד
43 מתוך שבעה בתי אבות שהיו בכל משמר. ראש בית אב קודם לכהן
44 הדיום.

45 הגמרא מסתפקת בסדר הקדימה לענין טומאה: איבעיא להו, נתבאר
46 לעיל בברייתא, שהכהן המשוחח מלחמה קודם לסגנו של הכהן
47 הגדול, לפי שחשוב הוא ממנו. אמנם עדיין יש להסתפק לענין
48 טומאה, כגון שיש מת מצוה שצריך לקוברו, ויש לפנינו רק סגן
49 ומשוחח מלחמה, איזה מהם קודם להיטמא בקבורתו.
50 אמר ר' זוטרא בר' רב נחמן, תא שמע - בוא ושמע ראייה
51 לפשוט הספק. דתניא בברייתא: סגן ומשוחח מלחמה שהיו מהלכים
52 בדרך, ופגע בהם - ופגשו במת מצוה, מומב שיטמא הכהן משוחח
53 המלחמה על ידי שיתעסק בקבורתו של מת המצוה, ואל יטמא
54 הסגן, לפי שאם יארע בו פסול פכהן הגדול נכנס הסגן ומשמש
55 תחתיו, ולפיכך עליו להיות טהור בכל עת, כדי שיהא מוזמן לשמש
56 תחת הכהן הגדול בשעת הצורך.
57 מקשה הגמרא: והתניא - והרי שנינו בברייתא, שכהן משיח מלחמה
58 קודם לסגן. מתרצת הגמרא: אמר רבינא, כי תניא הוהיא - מה
59 שנינו שם בברייתא, היינו לענין החיותו, שבוה קודם הכהן משוחח

60 המלחמה לסגן, לפי שהציבור צריכים לו לצורך המלחמה יותר ממה
61 שצריכים לסגן, אבל לענין טומאה עליו להיטמא קודם לסגן, כדי
62 שיהא הלה מוזמן לשמש תחת הכהן הגדול.

משנה

63 משנה זו ממשיכה לעסוק בדיני קדימה, ומפרשת את סדר החשיבות
64 של כל אדם.
65 בהן קודם ללוי, לוי קודם לישראל, ישראל קודם לממזר, וממזר
66 קודם לנתין - מן הגבעונים שנתגיירו בערמה בימי יהושע, ועשאים
67 חוטבי עצים ושואבי מים, ונתין קודם לגר, וגר צדק קודם לעבד
68 כנעני משוחרר, שנעשה יהודי בשחרור זה.
69 מוסיפה המשנה ומבארת: אימתי נאמר דיני קדימה אלו, בזמן
70 שבולם שנים בחכמת התורה. אבל אם היה ממזר תלמיד חכם
71 וכהן גדול עם הארץ, הדין בוה הוא שהממזר התלמיד חכם קודם
72 לכהן הגדול שהוא עם הארץ.

גמרא

73 הגמרא מבארת את סדר הקדימה שנתבאר במשנה: בהן קודם ללוי,
74 שנאמר (דברי הימים א' ב ג א) (1) 'בני עמרם אהרן וישראל אהרן
75 (להקריב) [להקדישו] קדש (ה)קדשים', דהיינו, שנבדל אהרן מתוך
76 שבט לוי להיות מקודש מהם בקדושת הכהונה, ומכאן שהכהן חשוב
77 מן הלוי. לוי קודם לישראל, שנאמר (דברים יח) 'בעת ההיא הכדיל
78 ה' את שבט הלוי' (מתוך) וגו', דהיינו, שהובדל שבט לוי מתוך בני
79 ישראל, להיותם מקודשים יותר משאר העם. ישראל קודם לממזר,
80 לפי שזה - הישראל מיוחס, וזה - הממזר אינו מיוחס. ממזר קודם
81 לנתין - גבעוני, לפי שזה - הממזר בא מטיפה בשרה, כלומר, נולד
82 מאב שהוא ישראל גמור, וזה - הנתין בא מטיפה פסולה, שהרי אף
83 אביו נתין היה. נתין קודם לגר צדק, לפי שזה - הנתין גדל עמונו -
84 עם ישראלים גמורים בקדושה כישראל, וזה - גר הצדק לא גדל
85 עמונו בקדושה, שהרי בתחילה גוי היה. גר צדק קודם לעבד
86 משוחרר, לפי שזה - העבד המשוחרר היה מתחילתו בכלל הקללה
87 של 'ארוך כנען עבד עבדים יהיה לאהיו' (בראשית טו כד), וזה - גר הצדק
88 לא היה מתחילתו בכלל ארוך.
89 שנינו במשנה: אימתי בזמן שבולין שוין בו, אבל אם היה ממזר
90 תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ, ממזר תלמיד חכם קודם לכהן
91 גדול עם הארץ.

92 מבררת הגמרא: מאי הני מילי, שממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול
93 עם הארץ. אמר רבי אחא ברבי חנינא, יש ללמוד זאת ממה דאמר
94 קרא על יקרת ערך התורה (משלי ג יט) 'יקרה היא מפנינים, ויש
95 לדרוש מכאן שלומד התורה יקר וחשוב יותר מכהן גדול שנכנס
96 לפני ולפנים - לבית קודש הקודשים, ביום הכיפורים.
97 הגמרא מביאה ברייתא בענין קדימת גר לעבד משוחרר: תניא
98 בברייתא, רבי שמעון בן יוחי אומר, בדין הוא - מצד הדין צריך
99 היה להיות שיקדים עבד משוחרר לגר צדק, לפי שזה - העבד
100 המשוחרר גדל עמונו מתחילה בקדושה, שאף בעבודתו חייב הוא
101 במצוות באשה, ואילו זה - גר הצדק לא גדל עמונו בקדושה, שהרי
102 גוי היה. אלא מה טעם הדבר שגר צדק קודם לעבד משוחרר, מפני
103 שזה - העבד היה מתחילה בכלל הקללה של 'ארוך כנען, וזה - גר
104 הצדק לא היה בכלל 'ארוך'.

105 הגמרא מביאה כמה שאלות ששאלו תלמידיו את רבי אלעזר: שאלו
106 תלמידיו את רבי אלעזר ברבי צדוק, מפני מה הכל רצין
107 ו-מתרצים) לישא אשה שהיא גיורת, ואין הכל רצין לישא אשה
108 שהיא שפחה משוחררת. אמר להם רבי אלעזר ברבי צדוק, טעם
109 הדבר הוא, משום שזו - השפחה המשוחררת היתה מתחילתה בכלל
110 הקללה של 'ארוך כנען, ואילו זו - הגיורת לא היתה בכלל 'ארוך'.
111 דבר אחר - טעם נוסף אמר להם, זו - הגיורת היתה בחוקת שמו, כלומר,
112 סתם גייה אינה בחוקת מופקרת לזנות, וזו - השפחה
113 המשוחררת לא היתה מתחילה בחוקת שמו, לפי שתם שפחה
114 מופקרת היא לזנות.

1 שְׁאַלּוּ תִלְמִידָיו אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, מִסְּנֵי מָה הִפְלֵךְ מִפִּיךָ אֶת קוֹנֵי –
 2 בעליו, שהוא הולך אחריו לכל מקום ומשמרו, וְאִילוּ הִחָתוּל אִינוּ
 3 מִפִּיךָ אֶת קוֹנֵי. אָמַר לָהֶם רַבִּי אֶלְעָזָר לְתַלְמִידָיו, וְמָה אָדָם הָאוֹכֵל
 4 מִמָּה שֶׁעֲבָרָה אוֹכֵל – מְשִׁירֵי מֵאֲכָלוֹ שֶׁל עֲבָרָה, מְשַׁבֵּחַ אֶת תְּלִמּוּדוֹ,
 5 חֲתוּל הָאוֹכֵל אֶת הָעֲבָרָה עֲצָמוֹ עַל אֶחָת פְּטָה וְכִפְטָה שְׁשׂוֹכַח עַל
 6 יָדָיו כִּי אֶת קוֹנֵי.
 7 שְׁאַלּוּ תִלְמִידָיו אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, מִסְּנֵי מָה הִפְלֵךְ מִפִּיךָ מוֹשְׁלִים

8 בְּעֲבָרָיִם, כְּלוּמַר, הַכֹּל רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם תָּמִיד, יוֹתֵר מִשָּׂאֵר בְּעַלְיָ
 9 חַיִּים. אָמַר לָהֶם רַבִּי אֶלְעָזָר, טַעַם הַדְּבָר הוּא מִסְּנֵי שֶׁסּוֹדֵן רָע –
 10 יֵצֵר רָע הוּא בְּיוֹתֵר. מְבַרְרֵת הַגְּמָרָא: מָה הָיָא – בְּמַה מְצִינֵנוּ שִׁיעָרָם
 11 שֶׁל עֲבָרָיִם רָע הוּא. מְבַרְרֵת הַגְּמָרָא: רָבָא אָמַר, אֲפִילוּ גְּלִימֵי
 12 גְּיִי צִי – אֲפִילוּ בְּגָדִים הֵם נוֹשְׁכִים. דְּהֵיִינוּ, שְׂאָף שֶׁהַבְּגָדִים אֵינָם מֵאֲכָל
 13 לְעֲבָרָיִם, וְאִין לָהֶם הַנָּאָה מְנַשְׁיכְתָּם, מִכֹּל מְקוֹם מְזִיקִים הֵם אוֹתָם
 14 בְּנִשְׁיכְתָּם.

1 שיושבים בשורות הסמוכות למקום שבו עובר אב בית הדין קמים
 2 מפניו, ואינם יושבים עד שיֵשֶׁב אב בית הדין בְּמִקוֹמוֹ. בְּשֶׁחֶכֶם נִכְנָם
 3 לבית המדרש, אַחַד עוֹמֵד וְאַחַד יוֹשֵׁב, כלומר, אלו שהחכם עובר
 4 בתוך ארבע אמותיהם קמים מפניו, והחורים ויושבים לאחר שהוא
 5 עובר מהם, וכן הלאה, עַד שְׂיֵשֶׁב הַחֶכֶם בְּמִקוֹמוֹ.
 6 בְּנֵי חֻמְסִים וְתַלְמִידֵי חֻמְסִים, בְּזִמְנֵי שְׂרִיבִים צְרִיבִים לָהֶם, מִפְּסִיעוּן
 7 עַל רֹאשֵׁי הָעָם – רשאים הם להכנס לבית המדרש בשעה שכל העם
 8 יושבים, אף על פי שבזה הם נראים כאילו פוסעים על ראשי העם.
 9 יֵצֵא אֶחָד מֵהֶם מִבֵּית הַמְּדֻרָּה – לעשיית צרכיו, יִכְנָס וְיֵשֶׁב
 10 בְּמִקוֹמוֹ – רשאי הוא לשוב ולהכנס כשהכל יושבים, אף על פי
 11 שהוא נראה כמפסיע על ראשם, שהרי אנוס היה ביציאה זו.
 12 בְּנֵי תַלְמִידֵי חֻמְסִים שְׂמֻמוֹנִים אֲבִיהֶם – שאביהם ממונה להיות
 13 פְּרָנָם עַל הַצְּבֹר, בְּזִמְנֵי שֵׁישׁ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם דַּעַת לְשִׁמּוּעַ וְלִהְיֵן
 14 דְּבַר־תּוֹרָה מֵאֲבִיהֶם, הֵרִיז הֵם נִכְנָסִים וְיוֹשְׁבִים לִפְנֵי אֲבִיהֶם – מול
 15 פני אביהם, וְאֲחֻזְרִיהֶם בְּלִפְנֵי הָעָם. וּבְזִמְנֵי שֵׁאִין לָהֶם דַּעַת לְשִׁמּוּעַ
 16 וְלִהְיֵן אֶת דְּבַר־אֲבִיהֶם, הֵרִיז הֵם נִכְנָסִים וְיוֹשְׁבִים לִפְנֵי אֲבִיהֶם –
 17 מאחורי גבו של אביהם, וּפְנֵיהֶם בְּלִפְנֵי הָעָם.
 18 רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי [צְדוֹק] אֹמֵר, אַף בְּבֵית הַמִּשְׁתָּה עוֹשִׂים אוֹתָם
 19 – את בני החכמים שאבותיהם ממונים פרנסים על הציבור, סְנִיפִין –
 20 מחברים אותם אל אבותיהם, כלומר, מושיבים אותם לצידם, מפני
 21 כבודם של אבותיהם.
 22 הגמרא מבארת דינים שונים שנתפרשו בברייתא: [אָמַר מַר] – הובא
 23 לעיל בברייתא, שאם יֵצֵא מִבֵּית הַמְּדֻרָּה – לעשיית צרכיו,
 24 רשאי הוא לאחר מכן להיות נִכְנָס וְיֹשֵׁב בְּמִקוֹמוֹ, אף שהוא נראה
 25 כמפסיע על ראשי העם.
 26 אָמַר רַב פֶּפְאָה, לֹא אֲמָרוּ חֻמְסִים דִּין זֶה, אֵלֶּיךָ בִּאֲוֹפֵן שִׁיבָה לְעֵשִׂית
 27 צְרִיבִים קְטַיְנִים, שאנוס הוא ביציאה זו, אֵכֶל אִם יֵצֵא לְעֵשִׂית צְרִיבִים
 28 גְּדוֹלִים, לֹא – אין הוא רשאי להפסיע על ראשי העם, לפי שפושע
 29 הוא ביציאה זו, הִדְוָה לֵיהּ לְמַדְבַּק נַפְשִׁיהּ מִעִינְיָא – שהיה לו
 30 לברוק עצמו בתחילת היום אם נצרך הוא לנקביו. וְאָמַר רַב יְהוּדָה
 31 אָמַר רַב, לְעוֹלָם לְמַד אֲדָם אֵת עֲצָמוֹ לְהַשְׁכִּים וְלִהְיֵרִיב – לבדוק
 32 את עצמו אם נצרך לנקביו בבוקר ובערב, כְּדִי שְׂלֵא יִתְרַחֵק – שלא
 33 יצטרך לצאת לנקביו באמצע היום, ואז יהא עליו להתרחק מן הדרך
 34 כדי שלא יהיו אחרים רואים אותו.
 35 [אָמַר רַבָּא] וְהֵאֵיזְנָא – בזמן הזה, דְּחֵלְשָׁא עֲלָמָא – שירדה חולשה
 36 לעולם, אֶפִּילוּ אִם יֵצֵא לְעֵשִׂית צְרִיבִים גְּדוֹלִים נְמוּ – גם כן רשאי
 37 הוא לשוב ולהכנס, לפי שיתכן שבדק עצמו בבוקר, ואף על פי כן
 38 הוצרך שוב לנקביו באמצע היום.
 39 עוד שנינו בברייתא: רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי [צְדוֹק] אֹמֵר, אַף בְּבֵית
 40 הַמִּשְׁתָּה עוֹשִׂים אוֹתָם – את בני החכמים שאביהם ממונה פרנס על
 41 הציבור, סְנִיפִים, דְּהֵינּוּ שְׂמוּשִׁיבִים אוֹתָם לְצִידֵם.
 42 אָמַר רַבָּא, דִּין זֶה אִם נִאֲמַר אֵלָּא פְתִי אֲבִיהֶם וּבְפִנֵי אֲבִיהֶם, שאם
 43 נמצאים הם יחד עם אבותיהם בבית המשתה יש לכבדם משום כבוד
 44 אבותיהם, אבל לאחר מיתת אבותיהם, או אפילו בחייהם שלא
 45 בפניהם, אין צריך לכבדם.
 46 הגמרא מבארת אימתי נשנית הברייתא שהובאה לעיל: אָמַר רַבִּי
 47 יוֹחָנָן, בְּיָמֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נִישְׁנֵית מִשְׁנָה [ברייתא] זו
 48 המחלקת בין כבוד הנשיא לכבוד אב בית דין וחכם, ובאותו הזמן היה
 49 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נְשִׂיא, רַבִּי מֵאִיר הִיָּה חֶכֶם, וְרַבִּי נְתָן הִיָּה
 50 אֶבֶת בֵּית דִּין. בִּי הָיָה [עֵייל] – כאשר היה נכנס רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
 51 גַּמְלִיאֵל אֶתְּם – לבית המדרש, הוּן קְרִימֵי בּוֹלִי עֲלָמָא מִקְּמִיָּהוּ – היו כולם
 52 הכל קמים מפניו, וכן בִּי הוּן עֵיילִי – כאשר היו נכנסים רַבִּי מֵאִיר
 53 וְרַבִּי נְתָן לְבֵית הַמְּדֻרָּה, הוּן קְרִימֵי בּוֹלִי עֲלָמָא מִקְּמִיָּהוּ – היו כולם
 54 קמים מפניהם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, לֹא בָעוּ לְמִיָּהוּ הִיָּבְרָא
 55 בִּין דִּילִי לְדִידְהוּ – האם לא צריך שיהא היכר ביני לבינם, תְּקִינָא הָא
 56 מִתְּנִיתָא – תיקן ברייתא זו, שכאשר הנשיא נכנס קמים הכל, כאשר
 57 אב בית דין נכנס קמים שתי השורות הסמוכות, וכאשר החכם נכנס
 58 אין קמים אלא אלו היושבים בתוך ארבע אמות. הֵהוּא יוֹמָא – באותו
 59 היום שתיקן רבן שמעון בן גמליאל תקנה זו, לֹא הוּן רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי

1 רַב פֶּפְאָה אָמַר, אֶפִּילוּ שׁוֹפְתָא מְרָא גִיָּצִי – אפילו בית יד של מעדר
 2 והעשוי מעץ הם נושכים.
 3 הגמרא מביאה ברייתא המונה דברים המשכחים את הלימוד ודברים
 4 המשיבים את הלימוד: תְּנִי רַבִּי בְּרִייתָא, חֻמְסָה דְּכָרִים מְשַׁכְּחִים
 5 אֶת הַלְיָמוּד, כלומר, העושה אחד מאלו גורם לו הדבר לשכח
 6 תלמודו. הַאֹכֵל מִפֶּה שְׂאוּכֵל עֵבֶבֶר – משיירי מאכלו של עכבר,
 7 וּמִמָּה שְׂאוּכֵל חֲתוּל – ומשיירי מאכלו של חתול, וְהַאֹכֵל לֶב שֶׁל
 8 בַּחֲמָה, וְהַרְגִיל בְּאִכֵּילת וְיִתִים, וְהַשׁוֹתָה מִים שֶׁל שִׁינְרֵי רְחִיצָה –
 9 אֵת הַשׁוֹתָה מִים שְׂנוֹתָר מִן הַרְחִיצָה – וְהַרְחִיץ אֶת רַגְלֵי כִּשְׁוֹן
 10 מוֹנַחֲוֹת זֶה עַל גְּבִי זֶה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵף הַמְּנִיחַ אֶת כְּלָיו [בגדיו]
 11 תַּחַת מְרָאשְׁתּוֹ – תחת ראשו, בשעת שינתו, משכח תלמודו.
 12 חֻמְסָה דְּכָרִים מְשִׁיבִים אֶת הַלְיָמוּד, כלומר, העושה אחד מאלו
 13 גורם לו הדבר להשיב את לימודו שנשכח ממנו. הַאֹכֵל פֶּת פְּחָמִין
 14 – פת האפויה על גבי גחלים, וְכֹל שֶׁכֶּן אִם אוֹכֵל אֶת הַפְּחָמִין
 15 [וְהַגְּחִילִים] עֲצָמוֹ, וְהַאֹכֵל בִּיצָה מְגוֹלְגֶלֶת [וְצִלוּיָהּ רַכּוּה] בְּלֹא מֶלַח,
 16 וְהַרְגִיל בְּאִכֵּילת שְׁמֵן זֵית, וְהַרְגִיל בְּשִׁתִּית יוֹן וּבִרְחֹת בְּשָׂמִים,
 17 וְהַשׁוֹתָה מִים שֶׁל שִׁינְרֵי עִיפָה – מים שְׂנוֹתָר מִלִּישַׁת הַעִיסָה, וְיֵשׁ
 18 אוֹמְרִים אַף הַפּוֹכֵל אֶת אֲצָעוֹ בְּמֶלַח וְאוֹכֵל.
 19 הגמרא מפרשת את דברי הברייתא: שנינו, שְׁהַרְגִיל בְּאִכֵּילת שְׁמֵן
 20 זֵית הוּא מִן הַדְּבָרִים שֶׁמְשִׁיבִים אֶת הַלְיָמוּד. וְדָבָר זֶה מְסִייעַ לֵיהּ –
 21 ניתן להביא הימנו ראייה לדברי רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּשֵׁם
 22 שְׂאִכֵּילת הַיּוֹת מְשַׁכְּחַת לְיָמוּד שֶׁל שְׁבָעִים שָׁנָה, כלומר, הוא משכח
 23 אפילו לימוד שהיה סדור בפי האדם במשך שבעים שנה, כִּף אִכֵּילת
 24 שְׁמֵן זֵית מְשִׁיב לְיָמוּד שֶׁל שְׁבָעִים שָׁנָה – מחזיר לאדם אפילו לימוד
 25 שנשכח הימנו כבר לפני שבעים שנה.
 26 עוד שנינו בברייתא: וְהַרְגִיל בְּשִׁתִּית יוֹן וּבִרְחֹת בְּשָׂמִים, אף הם מן
 27 הדברים המשיבים את הלימוד. וְדָבָר זֶה מְסִייעַ לֵיהּ – ניתן להביא
 28 הימנו ראייה לדברי רַבָּא, דְּאָמַר רַבָּא, תְּמָרָא וְרִיחָנֵי פְּחָמִין – יין
 29 ובשמים עשאוני פיקח.
 30 עוד שנינו בברייתא: וְהַפּוֹכֵל אֶת אֲצָעוֹ בְּמֶלַח וְאוֹכֵל, אף הוא מן
 31 הדברים המשיבים את הלימוד. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ, וּבִאֲחַת – דבר זה
 32 נאמר באדם הטובל אצבע אחת בלבד במלח ואוכל.
 33 הגמרא מביאה מחלוקת תנאים בזה: בְּתַנְיָא – נחלקו תנאים בענין
 34 זה, כמה אצבעות יש לטבול במלח. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, שְׁדָבָר זֶה
 35 נאמר בטובל אצבע אחת ולא בשתיים, רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, בטובל שתיים
 36 – שתי אצבעות במלח, וְלֹא בטובל שלש אצבעות. וְסִמְיָא – והסימן
 37 לזכור את מחלוקתם הוא קְמִיצָה. כלומר, אם ברצונך לזכור שאחד
 38 מן התנאים סובר 'אחת ולא שתיים' ומשנהו סובר 'שתיים ולא שלש',
 39 תהא הקמיצה סימן בידך. על ידי שתכפוף את האצבע הנקראת בשם
 40 'קמיצה', ונמצא שנשתיירו שתי אצבעות זקופות מצד אחד של
 41 הקמיצה והאגודל אינו מן המניין, לפי שאינו עומד בשורה אחת עם
 42 שאר האצבעות, ואצבע אחת מצידה השני, ובכך יש סימן שאחד מן
 43 התנאים סובר 'אחת' והשני 'שתיים'.
 44 הגמרא מונה עשרה דברים המפריעים ללימוד התורה: עֲשָׂרָה
 45 דְּכָרִים קָשִׁים לְלִימוּד, דְּהֵינּוּ שֶׁהַעוֹשֶׂה דְּבָרִים אֵלּוּ יִקְשֶׂה עֲלָיו
 46 לשמוע ולהבין דברי תורה. הַעוֹבֵר תַּחַת הַאֲפֶסֶר – חבל, שבו קשור
 47 [הַנְּמָל], וְכֹל שֶׁכֶּן הַעוֹבֵר תַּחַת הַנְּמָל [עֲצָמוֹ], וְהַעוֹבֵר בֵּין שְׁנֵי
 48 גְּמִילִים, וְהַעוֹבֵר בֵּין שְׁתֵּי נְשִׂיִם, וְהַאֲשֶׁה הַעוֹבֵרֶת בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים,
 49 וְהַעוֹבֵר מִתַּחַת רִיחַ רַע שֶׁל גְּבִילָה, שְׁהוֹלֵךְ בְּמִקוֹם שִׁישׁ בּו רִיחַ רַע
 50 של גבילה, וְהַעוֹבֵר תַּחַת הַגֶּשֶׁר שְׂלֵא עָבְרוּ תַּחְתּוֹ מִים בְּמִשְׁךְ
 51 אַרְבָּעִים יוֹם, וְהַאֹכֵל פֶּת שְׂלֵא בְּשֶׁל [וְלֹא נִאֲפַח] כֹּל צְרָבוֹ,
 52 וְהַאֹכֵל בְּשֶׁר מוֹזִיקָא לִיסְטָרוֹן – מן הכף שבה בוחשים את האוכל
 53 שבקדירה, וְהַשׁוֹתָה מֵאֲמַת תַּמִּים [וְתַעֲלָה שֶׁל מִים] הַעוֹבֵרֶת בְּבֵית
 54 הַקְּבֻרוֹת, וְהַמְּסַתְּבֵל בְּפָנֵי הַמֵּת, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵף הַקְּוֹרָא אֶת
 55 הַקְּתָב שֶׁעַל גְּבִי הַקְּבֵר הוּא בְּכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁקְשִׁים לְלִימוּד.
 56 הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בדיני כבוד החכמים: תְּנִי רַבִּי
 57 בְּרִייתָא, בְּשֶׁהֲנִשִּׂיא נִכְנָס לְבֵית הַמְּדֻרָּה, כֹּל הָעָם עוֹמְדִים מִפְּנֵיו,
 58 וְאִין הֵם יוֹשְׁבִים עַד שֶׁהוּא אוֹמֵר לָהֶם שְׁבֹ. בְּשֶׁאֵב בֵּית דִּין נִכְנָס,
 59 עוֹשִׂים לוֹ שׁוֹרָה אֶחָת מְכָאן וְשׁוֹרָה אֶחָת מְכָאן, כלומר, אלו

1 נוהג בכהן הגדול דין פריעה ופרימה כלל, אלו דְבָרַי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי
 2 יִשְׁמָעֵאל אָמַר, אֵינּוּ פֹרֵם בְּדֶרֶךְ שְׂפָנַי אָדָם פּוֹרְטִין – אינו קורע
 3 בגדיו על מת כדרך שקורעים שאר אנשים, אֲלָא הוּא קורע את בגדו
 4 מִלְמַטָּה וְאֵילוּ הַכֹּהֵן הַקָּדוֹשׁ קורע מִלְמַעְלָה.

5 מבואר מדברי הברייתא, שלשיטת רבי יהודה אין הכהן הגדול קורע
 6 את בגדיו כלל, וכיצד יתכן ששמואל מפרש את המשנה כשיטת רבי
 7 יהודה, הרי משנתנו סוברת שהכהן הגדול קורע מלמטה.

8 מתרצת הגמרא: שְׂמוּאֵל סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּתָרְא וּפְלִיג עָלֶיהָ
 9 בְּתָרְא – שמואל סובר כשיטת רבי יהודה בענין אחד, ונחלק עליו
 10 בענין אחד. דהיינו, הוא סובר כמותו בזה שאין אדם יוצא בקריעת
 11 החלק העליון של הבגד בלא לקרוע את שפת הבגד עצמה, ולפיכך
 12 הוא סובר שרשאי הכהן הגדול לקרוע באופן כזה ואינו עובר על
 13 דברי הכתוב 'בגדיו לא יפרום', אך הוא חולק עליו במה שהוא סובר
 14 שאין כהן גדול קורע כלל, ובזה סובר שמואל כשיטת רבי ישמעאל
 15 שכהן גדול קורע מלמטה וההדיוס מלמעלה.

משנה

16 משנה זו עוסקת בדיני קדימה.

17 תחילה מפרשת המשנה כללים בדיני קדימה כֹּל דְבַר הַתְּדִיר [–מצוין]
 18 יותר מִתְּחִבִּירֹה הרי הוא קוֹדֵם אֶת תְּחִבִּירֹה. וְכֵן כֹּל דְבַר הַמְּקוֹדֵשׁ יותר
 19 מִתְּחִבִּירֹה הרי הוא קוֹדֵם אֶת תְּחִבִּירֹה.

20 עתה מפרטת המשנה אופן מסוים בדיני קדימה: אם פָּר של הכהן
 21 הַמְּשִׁיחַ וְפָר הַעֲדָה – פר העלם דבר של ציבור, עוֹמְדִים שניהם
 22 להיקרב, הדין הוא שפָּר של הכהן הַמְּשִׁיחַ קוֹדֵם לְפָר הַעֲדָה כֹּל

4 מְעַשְׂיוֹ – בכל מעשי הקרבתו.

גמרא

5 הגמרא מבררת מנין לומדים ש'כל התדיר מחבירו קודם את חבירו':
 6 מִנְּא הֵנִי מִלִּי – מהיכן לומדים שהתדיר קודם. אָמַר אַבְיִי, יש ללמוד
 7 דין זה ממה דְאָמַר קְרָא (במדבר כח ג) 'מִלְכָּד עוֹלֹת תִּבְקַר אֲשֶׁר לְעוֹלֹת
 8 הַתְּמִיד', דהיינו, שיש להוסיף במועדים עוד קרבן חוץ מקרבן התמיד
 9 הקרב בבוקר. (לְמַטָּה לִי) ולכאורה יש להקשות, מִכְּדִי בְּתִיב – מאחר
 0 שנאמר 'מִלְכָּד עוֹלֹת תִּבְקַר' יודעים אנו שהיא עולת התמיד, ואם כן,
 1 'אֲשֶׁר לְעוֹלֹת הַתְּמִיד' לְמַטָּה לִי – מדוע הוצרך הכתוב להוסיף תיבות
 2 אלו. אלא בהכרח צריך לומר דְהָיִי קְאָמַר רַחֲמָנָא – שכן היא כוונת
 3 הכתוב, ללמדנו דְכָל הַתְּדִירָה קְדָמָה – שכל דבר התדיר מחבירו
 4 קודם, ולפיכך קודמת עולת הבוקר לכל הקרבנות, מפני שהיא עולת
 5 התמיד התדירה יותר משאר קרבנות.

6 שנינו במשנה: וְכֹל הַמְּקוֹדֵשׁ מִתְּחִבִּירֹה הוּא קוֹדֵם אֶת תְּחִבִּירֹה.

7 מבררת הגמרא: מִנְּלָן – מנין שהמקודש קודם. מבארת הגמרא: יש
 8 ללמוד זאת מִדְּתָנָא רַבִּי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, נאמר בכתוב העוסק בכהנים
 9 (ויקרא כא ה) 'וְתִבְקַרְתוּ', ויש ללמוד ממקרא זה שחייבים להקדים את
 0 הכהן לְכָל דְבָר שֶׁבְּקוֹדְשָׁהּ, כגון לְפִתּוֹת רֵאשׁוֹן – לקרוא ראשון
 1 בתורה, וּלְכָרֶךְ רֵאשׁוֹן – להיות ראשון לזימון, וְכֵן לִיטוּל מְנָה יָפָה
 2 רֵאשׁוֹן, דהיינו אם כהן חולק איזה דבר עם ישראל, אזי לאחר שחלקו
 3 לשני חלקים שוים צריך הישראל לומר לכהן טול אתה תחילה איזה
 4 חלק שתרצה. ומכאן יש ללמוד שבכל מקום המקודש מחבירו קודם
 5 הוא לו.